

ситуацій, творчі паузи, дидактичні, рольові і ділові ігри, діалогічні форми та методи взаємодії суб'єктів освіти, виконання дослідницьких проєктів, конкурси, творчі майстерні тощо.

Список використаних джерел

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. – Режим доступу : http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
2. Кехо Д. Подсознание может все! [пер. с англ. – 4-е изд.]. Минск : ООО «Попурри», 2002. 176 с.
3. Ковалевська Н. В. Креативна компетентність майбутнього вихователя дітей дошкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр / Класич. приват. ун-т.* Запоріжжя : [б. в.], 2009. Вип. 3. С. 273-278.
4. Кон И. С. В поисках себя: Личность и ее самосознание Москва : Педагогика, 1984. 335 с.
5. Печчеи А. Человеческие качества. [пер. с англ.] Москва : Прогресс, 1985. 312 с.
6. Скотт Д. Г. Сила ума: описание пути к успеху в бизнесе. Киев : Век, 1991. 226 с.

Кодлюк Я. П.,
*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки і методики
початкової та дошкільної освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

ДИДАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ

Реформування національного шкільництва, зокрема його основоположної ланки – початкової освіти, детермінує необхідність удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя до роботи в умовах Нової української школи. Органічним складником професійної підготовки педагога є психолого-педагогічна, зокрема дидактична підготовка як важливий чинник належного оволодіння методиками навчання освітніх галузей в початковій школі.

Аналіз наявного наукового фонду із проблеми дослідження свідчить про те, що заявлена проблема аспектно розкрита у напрацюваннях вітчизняних дослідників: В. Бондаря, П. Гусака, Я. Кодлюк, О. Онопрієнко, І. Осадченко, О. Савченко та ін.

Мета тез: окреслити основні напрями модернізації змісту дидактичної підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» в умовах Нової української школи.

Серед пріоритетних векторів розбудови Нової української школи виокремлюємо ті, які найбільшою мірою детермінують зміни у змісті «Дидактики початкової школи»: реалізація в освітньому процесі школи першого ступеня компетентнісного підходу; інтеграція змісту початкової освіти; нові підходи до оцінювання навчальних досягнень молодших школярів [4; 6].

Розкриємо, як заявлені напрями відбиваємо у змісті цієї навчальної дисципліни. В умовах кредитно-модульної організації навчального процесу радимо структурувати навчальний матеріал у три змістових модулі: «Теоретичні основи процесу навчання» («Предмет і завдання дидактики», «Процес навчання в початковій школі», «Закономірності і принципи навчання», «Зміст початкової освіти», «Підручник для початкової школи»); «Організація освітнього процесу в сучасній початковій школі» («Методи навчання», «Форми організації навчального процесу», «Урок у початковій школі», «Контроль та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів»); «Інноваційна спрямованість початкової освіти» («Розвивальний характер навчання в сучасній початковій школі», «Реформування початкової ланки освіти у контексті концепції «Нова українська школа») [1].

Чільне місце у змісті «Дидактики початкової школи» відводимо проблемі *компетентнісного підходу в освіті*. Зазначимо, що реалізація цього підходу в освітньому процесі школи першого ступеня зумовлена необхідністю посилення його результативного складника. Вивчаючи тему «Зміст початкової освіти», розкриваємо сутність понять «компетенція» і «компетентність»; підходи до їх класифікації – предметні, міжпредметні, ключові. Особливу увагу акцентуємо на ключових компетентностях як інтегрованих утвореннях, якими учні оволодівають під час вивчення всіх предметів у взаємозв'язку урочної й позаурочної діяльності та взаємодії із соціумом.

Студенти детально вивчають Державний стандарт початкової освіти [7], зокрема ознайомлюються із переліком та змістовим наповненням ключових компетентностей; усвідомлюють роль наскрізних умінь у формуванні в учнів цих новоутворень; аналізують обов'язкові результати навчання здобувачів освіти як відображення предметних компетентностей; з'ясовують потенційні можливості освітніх галузей / навчальних предметів щодо формування в учнів ключових компетентностей. Збагачують уявлення майбутніх педагогів про роль інших нормативних документів-виразників змісту освіти, зокрема навчальних програм (Типових освітніх програм) і підручників, у реалізації

компетентнісного підходу напрацювання вітчизняних дидактів [2; 5; 6].

Серед ключових компетентностей особливу увагу акцентуємо на одній із них – навчання впродовж життя (уміння вчитися), яка в умовах інформаційного суспільства має неабияке значення. Пропонуємо авторське визначення цього феномена [3]; аналізуємо шляхи відображення зазначеної компетентності у змісті підручників для початкової школи.

До проблеми *інтеграції змісту початкової освіти* як необхідної умови реалізації тематичного і діяльнісного підходів у навчанні в умовах Нової української школи [4] студенти звертаються неодноразово. Спочатку – це важливий принцип реформування змісту початкової освіти, який націлює на використання в навчальному процесі міжпредметних зв'язків, проведення інтегрованих уроків, запровадження інтегрованих курсів, що сприяє цілісності результатів початкової освіти. У процесі вивчення теми «Урок у початковій школі» студенти ознайомлюються з одним із видів нестандартного уроку – інтегрованим та особливостями його проведення у школі першого ступеня. Поглиблює розуміння сутності інтеграції положення про інтегровані підручники для початкової школи, які об'єднують у два види: ті, що інтегрують зміст освіти в межах однієї освітньої галузі / навчального предмета, і такі, які об'єднують навчальний матеріал кількох освітніх галузей.

Інноваційним за своєю сутністю є підхід до *оцінювання навчальних досягнень молодших школярів*, що передбачає використання в освітньому процесі формульованого оцінювання. Саме таке оцінювання забезпечує суб'єктність учня в навчальній діяльності, оскільки сприяє оволодінню найпростішими рефлексивними вміннями – самоаналізом, самоконтролем, самокорекцією та самооцінкою, формуванню впевненості у власних силах; передбачає створення ситуацій успіху та ін., а відтак дає змогу корегувати освітній процес відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти.

Неабиякий практичний інтерес викликає проблема взаємозв'язку дидактичної і методичної підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» до роботи в умовах Нової української школи.

Список використаних джерел

1. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практичний курс. Тернопіль: Астон, 2013. 160 с.
2. Кодлюк Я. П. Ключові компетентності у змісті підручників для початкової школи. *Проблеми сучасного підручника*. 2016. Вип. 17. С. 182–191.
3. Кодлюк Я. Суб'єктність молодшого школяра в навчальній діяльності. *Початкова школа*. 2013. № 1. С. 6–9.
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. H. M. Bibik. K.: TOB «Vydavnychij dim «Plyady», 2017. 206 s.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. К.: Грамота, 2012. 504 с.

6. Савченко О. Я. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи. *Початкова школа*. 2012. № 8. С. 1–6.
7. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1–2 та 3–4 класи. К.: Видавництво «Світоч», 2019. 336 с.

*Литвин Л. М.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та суспільних наук,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ЯК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ

Сьогодні в нашій державі відбувається кардинальне реформування системи освіти. На думку представників різних наукових галузей, педагог, вчитель є ключовою фігурою у вирішенні пріоритетних завдань розвитку держави й суспільства. Він стимулює інноваційний розвиток у соціальному житті, культурі; йому належить визначальна роль у створенні духовного й морального потенціалу країни; він готує нову інтелектуальну еліту. За таких міркувань, вчитель є головною дійовою особою на шляху реалізації стратегічного напрямку розвитку України – зробити її конкурентоспроможною серед інших країн. Саме тому формування конкурентоспроможного вчителя повинне стати пріоритетним завданням вищої педагогічної освіти в Україні [1].

Проблема конкуренції та конкурентоспроможності, яка була започаткована в галузі економіки, менеджменту й виробництва, з часом, у зв'язку з підсиленням її гуманістичного контексту, набула широкого й усебічного висвітлення в інших науках, зокрема в педагогіці.

Конкурентоспроможність – це характеристика особистості, що виражається у здатності вистояти й перемогти в конкурентній боротьбі.

Конкурентоспроможний вчитель – це людина, котра, завдяки особистісним і професійним якостям, здатна вистояти й перемогти в конкурентних відносинах на ринку освітніх послуг.

У моделі сучасного вчителя як конкурентоспроможного фахівця доцільно виділити такі компоненти – вимоги до фахівця: розуміння сутності й соціальної значущості своєї спеціальності; дотримання етичних і правових норм суспільства; наявність аксіологічних прагнень, тобто ідеалів, цінностей, пріоритетів, мотивацій тощо; знання законів міжособистісного спілкування й